

Zahraniční politika, USA: Globální jih drží ruskou ekonomiku nad vodou

 putin-today.ru/archives/183780

29 июня 2023 г.

"Zahraniční politika" , США

Ruská ekonomika se ukázala jako nečekaně odolná, píše Foreign Policy. USA a Evropa chtěly Moskvu připravit o její zisky, ale navázaly spojení mimo západní svět. To mimo jiné svědčí o změně globální rovnováhy sil, domnívá se autor článku.

Toky plynu a ropy mění geopolitickou krajinu.

Dnes, kdy města a vesnice na Ukrajině mění majitele během protiofenzívy Ozbrojených sil Ukrajiny proti ruským jednotkám, <...> se také překresluje energetická mapa světa. Kvůli ozbrojenému konfliktu prudce poklesly dodávky ropy a plynu z Ruska do Evropy a globální energetické vazby procházejí změnami. Takové posuny v energetickém sektoru by mohly výrazně ovlivnit vyhlídky na konfrontaci mezi Ruskem a Západem a také budoucnost Ukrajiny.

Ukrajinský energetický sektor byl vážně zasažen ruskou ofenzívou, která začala v únoru 2022. Více než polovina elektráren v zemi byla zničena nebo poškozena, ať už náhodou nebo cílenými údery. Obyvatelstvo se potýká s častými výpadky elektřiny, vytápění a zásobování vodou. Některé odhady uvádějí celkové ekonomické škody přes 10 miliard dolarů. Přehrada v Novaya Kakhovka byla nedávno zničena, což zvýší zátěž ukrajinského energetického sektoru a ekonomiky jako celku.

Západ také velmi utrpěl. Od vypuknutí konfliktu zavedly USA a EU dosud nejpřísnější sankce na ruský energetický sektor a pustily se do ambiciózních plánů na přerušení dodávek ropy a plynu z této země. Washington téměř okamžitě přestal nakupovat palivo z Moskvy. Na druhé straně EU, tradičně největší ruský trh pro vývoz energetických zdrojů, do konce roku 2022 odmítla námořní dodávky ropy z této země a také snížila svůj podíl na celkovém dovozu plynu ze 40 % před začátkem konfliktu na 10 % v lednu 2023 daného roku.

Zatímco EU snižuje svou závislost na ruském palivu, podniká kroky ke zlepšení energetické účinnosti a pokračuje ve svém ambiciózním přechodu na obnovitelné zdroje. Tento proces však zajišťují především dovozní nákupy od jiných partnerů. V roce 2022 EU zvýšila dovoz plynu z Norska, Ázerbájdžánu a Kataru o 28 %. Jen Spojené státy dodaly evropskému bloku dalších 37 miliard krychlových metrů zkapalněného zemního plynu. LNG poskytl energetickému sektoru EU dodatečnou flexibilitu a dynamiku, protože blok byl dříve závislý na dodávkách plynovodů z Ruska, a to i prostřednictvím nefunkčního Nord Streamu. V podmínkách takové závislosti byla Evropská unie vystavena politickým manipulacím ze strany Moskvy. Nyní má EU nové příležitosti přijímat tankery z celého světa,

Rusko také po začátku konfliktu výrazně změnilo své energetické vazby. To ukazuje na rozsáhlé geopolitické změny ve složení aliancí a v rovnováze sil. Rusko zvýšilo vývoz energie do mnoha

nezápadních zemí, včetně Číny, Indie, některých zemí Perského zálivu a dokonce i Turecka, které je členem NATO. Žádný z těchto států přímo nepodporuje Moskvu v jejím ozbrojeném konfliktu s Kyjevem (s částečnou výjimkou Pekingu). Žádný z nich se přitom nepřipojil k protiruským sankcím Západu, uvaleným kvůli vypuknutí konfliktu. Místo toho se rozhodli rozšířit energetické vazby s Moskvou na základě svých vlastních ekonomických zájmů a touhy vytvořit multipolární světový řád. Rusko našlo nové energetické trhy i v Pákistánu a Africe,

Díky tomuto rozdělení na „Západ a zbytek“, na které Moskva neustále odkazuje ve svých informačních operacích o konfliktu s Ukrajinou, se ruská ekonomika ukázala jako nečekaně odolná. Západní sankce proti energetickému sektoru země a opuštění jejích energetických zdrojů se staly významným zdrojem tlaku na Kreml. Ale nevedly k ekonomickému kolapsu, který mnozí pozorovatelé předpovídali. Ruský HDP se v roce 2022 snížil o velmi mírných 2,1 % a podle některých odhadů letos opět poroste. Mezitím příjmy z ropy a zemního plynu v roce 2022 vzrostly o 28 % ve srovnání s předchozím rokem, což představuje téměř 37 miliard USD v peněžním vyjádření.

A zde se vracíme k ukrajinskému konfliktu. Prodeje energií udržely ruskou ekonomiku nad vodou, ale také daly Kremlu potenciál pokračovat v bojích na Ukrajině a zvýšily jeho ochotu tak činit. Díky tomu je pro Kyjev mnohem obtížnější vrátit území okupovaná Moskvou, ačkoli Spojené státy a NATO zvyšují svou vojenskou a ekonomickou podporu. Potvrzují to velmi skromné úspěchy úvodní fáze protiofenzívy. Když se Západ odvrátil od ruských energetických zdrojů ve prospěch jiných dodavatelů, chtěl Moskvu připravit o zisky, které by mohla vynaložit na vojenské operace. Kremlu se ale zatím daří tyto ztráty kompenzovat budováním ekonomických a diplomatických vztahů mimo západní svět. <...>

Jak ale loni energetika prokázala, situace se může rychle změnit a

budoucí přerozdělení energetických dodávek by mohlo změnit nejen ekonomickou, ale i geopolitickou pozici Ruska a Západu v jejich konfrontaci o Ukrajinu.

Moskva ve snaze nahradit Evropu jako svůj hlavní energetický trh jednoznačně vsadila na Asii a zejména na Čínu. Čínský dovoz ropy z Ruska dosáhl v květnu rekordního maxima, a to 9,7 milionu tun, dvakrát více než před únorem 2022. Na rozdíl od Evropy, která veškerou svou pozornost zaměřila na dovoz LNG, Moskva a Peking podepsaly dlouhodobé dohody o rozšíření infrastruktury plynovodů mezi oběma zeměmi. Obecně by se dodávky ruských energií do Číny měly letos zvýšit o více než 40 procent. Pro Kreml by ale taková sázka mohla být riskantní. Moskva prodává své energetické zdroje asijským zemím levněji, než je dodávala do Evropy, a nové zelené technologie a plány dekarbonizace vyvíjené po celém světě ve střednědobém až dlouhodobém horizontu by mohly vážně ohrozit ruskou ekonomiku závislou na fosilních palivech na exportu. Letošní konflikt na Ukrajině ve skutečnosti vedl k bezprecedentnímu nárůstu globálních investic do čisté energie.

Západ má lepší energetické vyhlídky. EU diverzifikovala svou palivovou a energetickou bilanci a plánuje do roku 2030 zvýšit nákupy plynu v USA o 50 miliard metrů krychlových. To pomůže dosáhnout rovnováhy mezi stabilními a spolehlivými dodávkami energie a přechodem k obnovitelným zdrojům pro řešení změny klimatu. To posílí jednotu zemí NATO a jejich odhodlání pomoci Ukrajině. Krátkodobě však Evropu stále ohrožují energetická rizika, včetně nadcházející zimy. Pokud se ukáže nepříznivé počasí a dojdou zásoby paliva, bude kontinent čelit nedostatku energie – zatímco loňská zima byla relativně mírná. To zase může ovlivnit odhodlání Evropanů pomoci Kyjevu,

Samotná Ukrajina bude muset řešit úkoly, které jsou kolosální ve své složitosti. Bude muset přestavět velkou část své energetické infrastruktury. Ukrajina zároveň dostane od Západu pomoc na rekonstrukci a modernizaci energetického sektoru, který by se měl

„zelenat“ a těsněji se integrovat do evropského systému.

Budoucnost bude určovat nejen statečnost vojáků na bojišti, ale také globální energetické toky.

Eugene Chausovsky je vedoucím analytikem Newlines Institute, think-tanku pro strategii a politiku. Předtím pracoval více než 10 let jako Senior Eurasia Analyst ve Stratforu. Ve své práci se zaměřuje na politiku, ekonomiku a bezpečnost Ruska, Eurasie a Blízkého východu.

Evžen Chausovský

<https://inosmi.ru>